

Al Smith jedrnato udarja - Odmev na Mussolinijev govor

OGROMNE MNOŽICE POSLUŠALE AL SMITHOV KAMPANJSKI GOVOR. — OŽIGOSAL REPUBLIKANCE ZA HINAVCE IN SLEPARJE. — SEDANJA ADMINISTRACIJA NI POVOLJNO REŠILA NITI ENEGA VAŽNEGA PROBLEMA.

Newark, N. J. — Roosevelt ima v Al Smithu, s katerim je pred nedavnim obnovil svoje ukinjeno prijateljstvo, izvrstnega kampanjskega pomočnika. Ne le, da je ta mož, zlasti na vzhodu, izredno popularen, ima poleg tega neki svojevrstni način govorniškega daru, s katerim si pridobi še bolj skeptičnega poslušalca. Njegova popularnost se je opazila pretekli ponedeljek, ko je imel v tujem mestu svoj govor. Cela pot iz New Yorka do tukaj je bila skoraj ena sama velikanška parada. Množice, broječe na tisoče in stotisoče oseb, so ga navdušeno pozdravljale po mestih, skozi katera se je vozil. — Pred tukajšnjo Armory dvorano, v kateri je bilo naznájeno zborovanje, je pa bila taka gneča, da je imelo 600 policistov dovolj dela, da je držalo v redu mase ljudstva. V dvorani je bilo okrog 17.000 poslušalcev, kar jih je pač moglo iti v njo; nad pol milijona jih je poslušalo govor po cestah, kamer je bil prenesen potom zvočnikov, na milijone in milijone ga je pa slišalo širom dežele po radio.

Z vsi silo je Smith udrihal po republikanski stranki; dočim jo je v kampanji leta 1928 imenoval versko nestrpn, je šel zdaj še bolj daleč in jo je ožigosil naravnost kot stranko sleparstva in hinavščine. Skozi svoj dolgi govor ni prav do zadnjega omenil demokratskih kandidatov. Šele ob koncu, ko je še enkrat pozval volilce, naj premislijo, kaj je storila republikanska stranka za nje, je priporočal tudi Roosevelta in Garnerja.

"Ko nocoj odidete domov," je pozval poslušalce, "vprašajte svojo vest, preiščite svoj spomin in poskusite, ako se morete domisliti kakšnega velikega javnega vprašanja, ki ga je rešila sedanja republikanska administracija, ali da je vsaj napravila razmeroma uspešen poskus, da ga reši. Namesto reševanja teh problemov nam rešujeva republikanska stranka ponuja program groženj, češ, ako bo pri volitvah poražena, se bo zapel v izjavi, da se bo za poslušalstvu cele dežele, da je izvolitev demokratske liste najboljši način, da se rešijo ti problemi, in najboljši način, da se priključijo nazaj prosperitetu, je — izvolitev Roosevelta in Garnerja."

Obsojal je med govorom republikansko moko platformo kot hinavsko in imenoval predsednika Hooverja kot voditelja ameriških suhaških sil. Da po- kaže, kakih meči se republikanci poslužujejo pri svojih kampanjah, se je obsežno bavil z neko Mrs. Willebrandt, ki je leta 1928 šla v Ohio in tamkaj pritiskala na metodistiške pastore, naj zastavijo svoj vpliv za Hooverja. Pozneje je ta ženska, ki je bila znana kot zagri-

ODGOVOR MUSSOLINIJU

Ameriški listi povdarjajo, da Italija ni vredna, da bi se ji odpustili dolгови.

Chicago, Ill. — Zanimivo je, kako "prisrčno" je sprejelo tukajšnje vodilno časopisje Mussolinijevo povabilo, ki ga je naslovilo preteklo nedeljo v svojem govoru v Turinu na "ljudstvo velike zvezdane države," namreč, da naj črta vojne dolgove Evrope. Tako piše list "Chicago Tribune" v svojem uvodniku:

"Povabilo, ki ga je izrekel Mussolini, bi na ameriško ljudstvo napravilo več utisa, ako bi prišlo od kod drugod. Italijanska vlada iz leta 1914 je čakala, kam se bo priključila, toliko časa, da je napravila najboljšo kupčijo. Na takozvani mirovni konferenci je zopet dosegla največji profit, ki ga je mogla, in še danes stiska te pridobitve ter vlada nad stotisoči tujezmskega ljudstva in s silo drži njih narodno ozemlje pod italijansko zastavo. S tem, da je ugrabila Trst in Reko, je bila prva izmed zmagovitih velesil, ki je ogrožala mir v Evropi, in je bila prva, ki je kljubovala mednarodnemu sodelovanju, ki ga je imela predstavljati Liga narodov.

"Niti med vojno, niti po vojni ni ameriško ljudstvo imelo prilike videti v delovanju italijanskih vlad, prejšnjih ali sedanjih, kako spoštovanje za mir. In Mussolini, četudi je točasno prenehal rožljati s sabljo, naj bo prepričan, da ameriško ljudstvo ne bo svojih evropskih dolžnikov oprostilo brez večje garancije, kakor nam je bila do zdaj podana, da žrtve ne bodo zastoj, ne samo, v kolikor se nas tiče, marveč tudi glede pacifikacije Evrope."

"Daily News", drugi tukajšnji list, pravi, da je Amerika že dovolj popustila Italiji, kar pa je Mussolini porabil v to, da je ojačil svojo armado in morarico.

NEKAJ NEVERJETNEGA

Chicago, Ill. — Pregovor pravi, da so tašče bitja, ki so le za zlo na svetu, in da se jim zetje, ako le mogoče, daleč ognje. Vse drugače pa misli o svoji tašči neki Teodor Pawloski. — Njegova žena Lillian, ki živi na 1309 Holt St., je vložila proti njemu tožbo za razporoko, v kateri je navedla, da jo je mož zapustil in ušel z njeno materjo že začetkom leta 1928 in se še zdaj ni vrnil. Ob odhodu ji je pustil pismo, v katerem je omenil, da ljubi njeno mater bolj kakor njo.

zena suhačkinja, dobila 20 milijonov posojila od republikanske vlade, da je lahko začela prave vrste butlegerstvo z izdelovanjem takozvanih "wine bricks".

V SPOMIN ŽRTVAM ZRAKOPLOVA R-101



Slika nam kaže prizor, ko so nedavno v Franciji, v bližini mesta Beauvais, odkrili spomenik žrtvam, ki so napravile tragičen konec s ponesrečenim angleškim zrakoplovom R-101, ki je svoječasnno iz nedognanih vzrokov na tem mestu treščil na zemljo in eksplodiral.

SPORAZUM GLEDE OROŽJA

Med Anglijo in Ameriko se vodi dogovori.

London, Anglija. — Že dva tedna se vodijo med zastopniki ameriške vlade in med MacDonaldom in njegovimi pomočniki dogovori glede sporazuma v redukciji orožja. Pretekli ponedeljek so se zborovali zopet sestali in, kakor se čuje, je bila to njih glavna konferenca. Podrobnosti se sicer niso objavile, vendar pa se trdi, da se je sporazum dosegel v zadovoljstvo obeh strank.

POD NOŽEM

Chicago, Ill. — Zadnje dni se je moralo več naših mladih rojakov podvreči operacijam na slepiču. Istočasno sta odšla v Francis Willard bolnico pretekli ponedeljek John Terrell ml. in Henry ("Hank") Baskovec, nad katerima je v to-rej jutraj izvršil operacijski nož svoje delo. Isti dan pa se je vrnil iz bolnice, kjer je bila izvršena nad njim enaka operacija, Frank Koporc, kateremu se zdravje povoljno vrača.

Vsi trije so znani našemu občinstvu kot dobri baseball igralci in smo jih imeli v poletnem času večkrat priliko videti pri žogarskih tekmah na našem igrišču. Zelimmo jim in upamo, da kmalu okrevajo in nadaljujejo s svojo športno aktivnostjo.

POLITIČNA BLAZNOST

Pittsburgh, Pa. — Kako so nekateri ljudje v duši in krvi prežeti s politiko, kaže naslednji dogodek: Pretekli teden so se neki tukajšnji družini rodili trojčki, katerim so starši dali imena po demokratskem kandidatu, namreč Franklin, Delano in Roosevelt. — Da pa se na nobeno stran ne zameri, je pretekli ponedeljek prinesla štorklja zopet trojčke, a zdaj neki vneti republikanski družini v Bridgeville. In ti trojčki so bili imenovani po republikanskem kandidatu Herbert, Clark in Hoover.

KRIŽEM SVETA DVOUMEN

ODGOVOR

— Moskva, Rusija. — Tukajšnji hoteli in prodajalne, katere so namenjene za inozemce, so objavile, da v naprej ne bodo več sprejemale plačila v rubljah, marveč samo v inozemskem denarju; prej se je zahtevalo samo rublje.

— Friedrichshafen, Nemčija. — Vodilni zrakoplov Graf Zeppelin je v ponedeljek jutraj ponovno odplul proti južni Ameriki, že devetito leto. Na tem poletu, ki je zadnji v letošnji sezoni, je peljal s seboj 12 potnikov.

— Bukaresta, Rumunija. — Vojaške čete so se ravno pravočasno prispele, da so preprečile splošen pobeg jetnikov iz državne kaznilnice v Cernauti. Kaznjenci so že obvladali stražnike in bili na tem, da ubijejo ravnatelja jetnišnice.

— Rio de Janeiro, Brazilija. — Velike proslave so se vršile pretekli ponedeljek v spomin druge obletnice revolucije v l. 1930, ko je bila vržena prejšnja vlada in je postal G. Vargas predsednik.

IZGREDI KITAJSKIH KMETOV

Šangaj, Kitajska. — Kakih 50 milj od prestolice Nanking, v mestu Jangčov, so se kmetje uprli novim davčnim predpisi. Ko so oblasti aretirale 50 upornih kmetov, so se ostali dvignili in pričeli oblegati mesto, v katerem so nastanjene davčne oblasti. Pri spopadu s policijo je bilo ubitih sedem oseb, aretirali pa so nad 200 kmetov.

SLOVENSKI POLITIČNI SESTANEK

ki se vrši v četrtek večer, 27. oktobra v šolski dvorani na 22nd in Lincoln St., se odpre točno ob 7:30 zvečer. Kdor hoče čuti glavne govore, naj pride torej ob določenem času, ker govorniki se morajo nato udeležiti še drugih raznih zborovanj. Slovensko občinstvo je ponovno vabljenko obilni udeležbi! — Odbor.

Papen ne zanika monarhističnih teženj.

Berlin, Nemčija. — Na pritisk od različnih strani, je-li res, da se pogaja z monarhisti, se je kancler Papen izognil z zelo dvoumnim odgovorom, s katerim ni vprašanja niti potrdil, niti zanimal. Dejal je le, da te vesti prinaša tujezmski tisk, da pa "mi ne bomo nikoli priznali tujezemcem pravice, da bi določevali, kaka oblika države je najbolj primerna za Nemčijo. To ima določiti nemško ljudstvo samo." — Po tem odgovoru so vpraševalci vedeli ravno toliko kakor prej.

SLOVENKA POJE NA RADIO

Chicago, Ill. — S tukajšnje radio postaje KYW. bomo imeli ta četrtek, 27. oktobra, priliko slišati petje naše mlade rojakinje Miss Veronike M. Glavach, hčerke znane družine Andrew Glavach. Malokomu je bilo znano, da je to dekle jemalo pouk v petju že dalje časa, in bo torej ta njen nastop marsikoga presenetil. Pričetek programa bo ob 8:30 popoldne in bo pela z dvema znamenitima pevcema, znanima pod imenom "Teaberry sports".

HORNER ŽIGOSA SMALLA

Chicago, Ill. — V ponedeljek je pričel sodnik Horner, demokratski kandidat za gubernorja, s svojo kampanjo v tukajšnjem mestu potem, ko je temeljito obdelal vse kraje širom države. V svojem govoru je ožigosil svojega republikanskega nasprotnika Smalla kot lažnjivega pristaša mokrih, češ, da je bil svoječasnno, ko je privikal kandidiral za gubernorja, trd suhač in je bil izvoljen tudi s pomočjo protisalunske lige. Po doben je tudi njegov sedanji kampanjski vodja, prosluli Thompson, bivši župan mesta Chicago.

ŠIRITE AMER. SLOVENCA!

Iz Jugoslavije.

V SREDIŠČU NA ŠTAJERSKEM SO NEZNANCI NAPRAVILI NAPAD NA ŽUPNIŠČE, A SE NI POSREČIL. — KAKO SE REŠUJE DOMAČE GOSPODARSTVO. — SMRTNA KOŠA. — RAZNE NESREČE IN NEZGODE.

Napad na biseromašnika v Središču

V temni deževni noči dne 3. oktobra so termi elementi poskusili svojo srečo, da bi prišli do denarja. Okoli 11. ure, ko so v župnišču v Središču na Štajerskem pogasile luči in ko sta se tamošnji župnik, biseromašnik g. Canjko in kaplan podala k počitku, so se lopovi spravili na nepošteno delo. Prislonili so z dvorišča od vrtni strani lestvo k oknu, iz katerega so izrezali veliko šipo in skozi tako napravljeno luknjo se je eden splazil v notranjost župnišča. V pisarni je že odprl vse predale in se podal v župnikovo spalnico, kjer je enako stikal po predalih za denar in si pri tem svetil z vžigalicami. Ne vedoč za skritega gosta, je župnik vstal in napravil luč, tat se je pa med tem pomaknil skozi vrata nazaj v pisarno, kjer se je hotel skriti. Ker je pa župnik zaslišal nekaj šum, je mislil, da je kdo domačih in je vprašal, kdo je. Vstopil je bližje v vrat in zapazil bosega moškega, ki si je zakril obraz z ženskim naglavnim robcem, katerega je vzel v kuhinji. V odgovor je dobil le besedo "denar" in obenem ga je ropar porinil, da je župnik padel in se udaril ob rob mize. To je tat izkoristil in zbežal. Ropot in pa besede je prebudilo kaplana, ki je takoj prihitel in ustrelil skozi okno, da s strelom prikljče sosedo na pomoč. Slišali so kliče na pomoč in strele, in kmalu prišli gledat, kaj je. Prišli so tudi orožniki, ki so začeli za vlomilci zasledovanje. — Pokradli niso veliko, a razburjenje je bilo vse polno. Še najbolj mirnega se je pokazal 85-letni župnik - biseromašnik g. Canjko, ki se je izrazil, da se mu je to v njegovih 85 letih prvič primerilo.

Gorivo iz benzina in alkohola

V nekaterih pokrajinah Jugoslavije pridelajo zelo veliko koruze. Na izvoz ni misliti, ker se ne izplača. Kolikor je bolje vrste koruze, jo porabijo za pomoč po ujmah prizadetega prebivalstva, katero vlada kupi in jo po znižanih cenah prodaja revnim in prizadetim družinam. Slabejše vrste koruzo tudi pokupijo in iz nje izdelujejo alkohol, katerega mešajo v benzinom. To gorivo potem porabijo za pogon benzinjskih motorjev, kakor so avtomobilski in aeroplanski. Za vse te potrebe pa mora Jugoslavija uvažati velike količine benzina. S tem, da bodo pridelovali alkohol iz koruze, se bo uvažanje benzina zmanjšalo za najmanj 5 milijonov Din. Ta denar bo torej ostal v državi. Za koruzo, ki je namenjena za fabrikacijo 500 vagonov čistega alkohola, bodo pa dobili kmetje 15 milijonov Din. Država bo pri tem imela torej izgubo, po magano bo pa kmetu, ki bo do-

bil za svoj pridelek precej lepo svoto. Največ bodo po pri tem zaslužile seveda špiritne tovarne.

Skladi črnega premoga v Košakih

V Košakih pri Mariboru je rudoslovec Ferdinand Ošlak tik za mariborskim kolodvorom odkril bogata nahajališča prvovrstnega črnega premoga. — Strokovnjaki, ki so pregledali ležišča, so potrdili, da je okraj tehniško in trgovsko eno najboljših ležišč te vrste premoga v Jugoslaviji. Eksploatacija bi bila, kakor sodijo, ena najrentabilnejših v Jugoslaviji, ker ni nikjer v državi takega najdišča.

Strop se udril med službo božjo

V vasi Brestu v bližini Duge Rese na Hrvaškem so imeli v ponedeljek, 3. oktobra, prostenje, h kateremu se je zbrala velika množica ljudstva. Med službo božjo se je nenadoma v cerkvi porušil del stropa. Nastala je med ljudmi velika panika in precej jih je dobilo lažje in težje poškodbe. Pri tem je že itak slabo zidovje dobilo še večje razpoke.

Nesreča

Izdelovalec kemičnih izdelkov Anton Šerbec iz St. Vida nad Ljubljano je v Dravljah padel s kolesa in so ga morali peljati v ljubljansko bolnico.

Smrtna koša

V Novem mestu je umrl Ivan Škerlj, višji sodni svetnik v pokloju. — V Krškem je umrl Milan Mencinger, sin pisatelja Mencingerja, star 60 let. — V Čenčjicah pri Moravčah je umrl posestnik Franc Kos, oče akademičnega kiparja Tineta Kosa, star 83 let. — V celjski bolnici je umrl Ivan Turk, dni-nar pri raznih posestnikih z Gornjskega, star 58 let.

Nesreča

V vasi Sv. Križ, obč. Velika vas pri Litiji je po nesreči padel pod voz 12letni Martin Šuster, sin hišarja, in se tako poškodoval, da so ga odpemili v ljubljansko bolnico.

Kravo je ukradel

Neki tat je Jožetu Andrejčiču iz Brenganje pri Škocjanu ukradel kravo kar iz hleva, ker so bila hlevska vrata nezaklenjena. Za tatovom ni sledu.

Obilen ribji lov

V Bakarskem zalivu so ribiči v zadnjih dneh ujeli okoli 800 tunov v skupni teži nad 8000 funtov. Sezona za tune traja navadno do konca oktobra.

Nesrečni kolesar

V Zagorici pri Kamniku je padel s kolesa 40letni ključavničar Franc Bernot. Pri padcu si je zlomil desno ključnico in se tudi drugače nevarno pobil.

AMERIKANSKI SLOVENEČ

Prvi in najstarejši slovenski
list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891.

The first and the oldest Slovene
Newspaper in America.
Established 1891.

Izjaja vsak dan razen nedelj,
ponedelj in dnevoj po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Mon-
day and the day after holidays.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Phone: CANAL 5544

Published by:
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.
Telefon CANAL 5544

Naročnina:		Subscription:	
Za celo leto	\$5.00	For one year	\$5.00
Za pol leta	2.50	For half a year	2.50
Za četrt leta	1.50	For three months	1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:		Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half a year	3.00
Za četrt leta	1.75	For three months	1.75

POZOR! Številka poleg vašega naslova na listu znači,
do kedar imate list plačan. Obnavljajte naročnino točno, ker
a tem veliko pomagajte listu.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredni-
štvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnjo številko v tednu je
čas do četrta dopoldne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov
uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at
Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

P. Nikodem, O.F.M.:

“Krivica napravlja boljševike...”

I.

Poslušali smo javno debato o Rusiji in o boljševikih. Ne-
kdo je trdil, da je škandal, ker Amerika še ni priznala sovjets-
ke Rusije. Drugi so mu krepko ugovarjali in protestirali zo-
per njegove zahteve. Dejali so, da ima Amerika prav, ko boljš-
eviške Rusije ne priznata. Ako bi jo priznala, bi odprla na
stečaj vrata boljševiški propagandi tostran oceana.

Pa se je oglašil oni, ki je zagovarjal misel o potrebi pri-
znanja Rusije po Ameriki, in je dejal:

“Gospodje, saj ni propaganda tisto, kar rodi komunizem
in boljševizem pri nas v Ameriki. Če ne veste, kaj je vzrok
našega komunizma, vam jaz povem. Krivica napravlja boljš-
evike in komuniste!”

Na to prekanje sem se spomnil, ko sem te dni bral v
ameriških dnevnikih, da obetajo pri letošnjih volitvah socijali-
stu Thomasu izredno veliko število glasov. Komaj četrta milio-
nina da jih je dobil leta 1928, letos pa mu jih obetajo kake tri
milijone.

Listi dostavljajo, da bodo ti glasovi — protestni glasovi.
To se pravi, volivci, ki bodo dali svoje glasove Thomasu, ne
bodo — vsaj po veliki večini — teh glasov dali iz prepričanja,
temuč v znak protesta zoper Hooverja in Roosevelta...

Mnogi Thomasovi volivci ne žele, da bi bil Thomas res
tudi izvoljen. Toda prav tako ne pričakujejo nič dobrega ne
od Hooverja in ne od Roosevelta.

Oba se jim zdita le eksponenta nekega ustaljenega javne-
ga reda, ki nikakor ni dober. Oba se jim zdita, da tičita do
nosu v mlakuži nekega smrdljivega duha, ki je izraz najsu-
rovejšega kapitalizma. Oba se jim zdita, da sta predstavnika in
zastopnika neke struje, ki ji ni za resnobo, ki ji ni za dobrobit
ameriškega ljudstva, temuč za vzdrževanje javne krivice.

Brez dvoma današnja “javna skrb” in naši “javni skrb-
stveniki” resnično napravljajo tak vtis. Ni čudno, da se trpeči
človek obrača in ogleduje po kaki tretji stranki, ki bi prišla na
dan s kakim drugačnim programom.

Pravijo, da se svet za enkrat nagiba proti socijalistu Tho-
masu. Če drugega ne, menda samo v znak protesta. Prav za
prav noče njega in njegovega programa, želi pa, da bi vsaj na
ta način pripravil obe “vladajoči stranki” do tega, da bi začeli
nekoliko — misliti.

To je prvi korak. Nič pa ne dvomimo, da je stiskani člo-
vek v stanu, v slučaju potrebe narediti še korak dalje. Ako
bo videl, da ta prvi korak ne bo pomagal, posebno če bo spo-
znal, da tudi socijalističen program ni zmožen prinesiti resni-
nega odrešenja, bo napravil še en korak in prihodnjice bodo
narasli glasovi — komunističnega kandidata...

Najbrž takrat tisti komunistični glasovi ne bodo glasovi
prepričanja kakor baje letošnji socijalistični ne bodo. Celo
nad tem jako dvomimo, da bodo tisti komunistični glasovi —
glasovi protesta. Bojimo se, da bodo tisti glasovi — glasovi
obupa...

Da, res: Krivica napravlja komuniste in boljševike!
Boljševiška Rusija v Ameriki še vedno ni priznana in sko-
raj gotovo še dolgo ne bo. Ne potegujemo za to, da bi bila.

Visoka politika je polje, katerega “nas eden” obdelovati ne
zna. Naj se politikarji med seboj zmenijo, če kaže Rusijo
priznati ali ne kaže.

Gotovo pa je, da boljševiški propagandi ni treba čakati na
tisto priznanje. Amerika ji je odprta na stečaj že sedaj in ji
je odprta že precej dolgo. Vendar doslej ta boljševiška pro-
paganda v Ameriki ne more pokazati kaj prida uspehov.

Niti največji nezadovoljnosti z vladajočim javnim redom,
ki so se odločili in se še bodo za javni protest zopet ta javni
red, za protest z volivčami v rokah, ne mislijo na komuniste,
temuč za enkrat v prvi vrsti na socijaliste.

V tem je jasen dokaz, da ameriško ljudstvo ne kaže po-
sebnega razpoloženja za komunizem. Ameriško ljudstvo za
enkrat ni dostopno komunistični propagandi, pa naj že prihja
predenj v obliki ruskega boljševizma ali pa v bolj svetovno
prirojeni sukni takozvane Tretje internacionale.

Za enkrat tako. Kako dolgo? Celo neki Meksikanec je
javno poudaril pred svojimi poslušalci, da je ruska revolucija
za Meksiko nekaj tujega, eksotičnega. Sam je revolucionar
dotični govornik, pa mu ruski način revolucije ne imponira.

Toliko bolj tuja in eksotična mora čisto naravno biti ru-
ska revolucija Amerikancu. Zato boljševiška propaganda, u-
metno zasejana med nas po tujih, ne kaže mnogo nevarnosti.
Tuja nam je, eksotična.

Prav nič tuja in prav nič eksotična pa ne bo Amerikancu
tista propaganda, o kateri se zdi, da se vedno bolj bohotno raz-
rašča na domačih tleh — propaganda, ki jo doma in brez di-
rektne tuje pomoči ustvarja krivični, s surovim kapitalističnim
duhom prepojeni javni red.



VSPORED 40-URNE POBOŽ- NOSTI

New York, N. Y.

Spored 40urne pobožnosti v
slovenski cerkvi sv. Cirila, ki se
vrši 5., 6. in 7. novembra, je ta:
v nedeljo se pri sv. maši ob 10.
izpostavi Najsvetejšje; ob 8. uri
zvečer, pridiga, litanije, blago-
slov. V ponedeljek ob 7. uri sv.
maša pred izpostavljenim Naj-
svetejšjem, zvečer ob 8. pridiga,
litanije, blagoslov. V torek
(zjutraj ob 7. uri vse kakor v
ponedeljek) zvečer ob 8. uri
slovesen sklep pobožnosti. Po
pridigi in litanijah procesija
po cerkvi, h kateri pripeljejo
svoje otroke. Blagoslov, pridva-
la na pesem. Slovenci, pridite v
obilnem številu zjutraj k mizi
Gospodovi, čez dan obiskat Je-
zusa, zvečer k pridigi itd.

Rev. H. Podgoršek, župnik.

SMRTNA KOSA IN DRUGO IZ OHIO

Blaine, O.

Ker vam g. urednik pošiljam
naročnino za list, ki se mi ze-
lo dopade, pa sem se namenila
napisati par vrstic iz naše
naselbine, saj se od nas tako
redkokdaj kdo zmisli, da kaj
napíše. — Poročam pa, da so
meseca septembra začeli v naši
naselbini delati most na Natio-
nal Park cesti. Ta cesta je zelo
zavita in ima mnogo ovinkov,
kjer se je zgodilo že veliko ne-
sreč. Z mostom, ki so ga pričeli
delati, upajo, da bodo število
nesreč zmanjšali. Pri tem delu
je zaposlenih tudi nekaj doma-
činov, kar nekoliko pomaga v
teh časih. Dalje je Lorain Dock
kompanija odprla eno jamo, ki
je bila poldrugo leto zaprta.
Tudi tam je dobilo nekaj naših
ljudi dela. So bili pa tudi zapo-

slitve potrebni, ker so bili ne-
kateri že po par let brez dela
in zaslužka in trpeli pomanj-
kanje. Delati je seveda treba
težko, plače so pa majhne, da
se družine le s težavo preživ-
ljajo. To naj bo o delu dovolj.

Kdo drugi delavske razmere
bolj razume, naj pa tudi poro-
ča kaj več.

Iz starega kraja sem dobila
prav žalostno vest, da je nam-
reč tam preminula naša dobra
mati Terezija Šuštaršič dne 27.
septembra ob 4. uri zjutraj,
previdna s sv. zakramenti. U-
mrila je v Birčni vasi pri Novem
mestu po dolgi in mučni bolezi-
ni. Veliko je pretrpela, saj je
bila mati štirinajst otrokom,
od katerih nas živi še osem. Za-
pušča še soproga, pet sinov in
tri hčere. Dva sinova sta v bli-
žini doma, eden je za žandarja
v Bosni, eden na Štajerskem,
ena hči v Jevnici pri Ljubljani,
dve hčeri in eden sin pa tukaj
v Ameriki in sicer Josephine
Goldie v Pittsburghu, Penna.,
Louis Šuštaršič v Bridgeport, O.,
in mene, žalujočo hčer, v
Blaine, O. — Naj še omenim,
da je bila moja pokojna mati
mnogim krstna in birmanska
botra, splošno nekaterim celim
družinam in mnogokrat po de-
setim v eni družini. Ker je več
teh otrok tukaj v Ameriki, za-
to prosim, da vsak teh otrok, ki
bere te vrstice, naj zmoži za
pokojno očenas in zdravo Ma-
rijo. Pa tudi drugi čitatelji naj
se jo spomnijo. — Naj ji bo o-
hranjen blag spomin in Bog ji
naj podeli večno plačilo in naj
ji sveti večna luč. — Oj, pre-
ljuba mamica — lahka naj bo
vam zemljica. — Tako vam kli-
čejo vaši otroci, in pa da se
enkrat vsi združimo nad zvez-
dami. Mrs. Frances Vovko.

V SPOMIN MOJI DRAGI MATERI

Enumclaw, Wash.

Vsako leto, ko se bliža mesec
november in dan vernih duš se
spominjam tudi svoje drage
mamice, katero krije črna zem-
lja že celih 37 let. Najprej po-
mamo moje misli nazaj v pre-
teklo mladost, ko je ona še ži-
vela in se ob tem spominjam,
kako srečna sem bila, ko sem z
njo kramljala in ona mi je, ko-
najmlajši v družini, vselej ra-
da odgovarjala na razna vpra-
šanja, jaz sem pa tudi najraje
bila pri njej. Ob spominu na ti-
sti žalostni dan, ko je mama le-
žala na mrtvaškem odru med
medlimi svečami, se mi pa še
sedaj krči srce, da bi najraje
zajokala. Dobro se še spomi-
njam, da ko sem onega usodne-
ga jutra vstala, sem zagledala
mamo že na mrtvaškem odru.
Milo sem jo klicala, naj vstane,
ker pač nisem vedela, da je
mrtva; nazadnje so me s silo
odpravili od njenega mrtvaške-
ga odra. Vedno sem klicala
mamo in le k njej sem hotela,
pa so me tolažili na vse načine,
kakor so vedeli in znali. — U-
mrila je 30. oktobra, pokopali
smo jo pa na dan vseh svetni-
kov.

V domovini je lepa navada,
da na dan vseh svetnikov hodi-
jo ljudje molit na grobove
ranjkih in tam prižigajo sveč-
ke; grobove tudi okrase s poz-
nim jesenskim cvetjem, prav
tako kakor tukaj na dan Kin-
čanja grobov 30. maja. Ti, ka-
teri ste iz mojih krajev doma,
se boste ob tem času gotovo do-
mislili, kako lepa je bila ta na-
vada. — Še se tudi spominjam,
kako so se na dan pogreba, ker
je bil ravno praznik vseh svet-
nikov, zbrali sorodniki in veli-
ko prijateljev, — teh je moja
mati imela veliko, — ki so jo
spremili k večnemu počivališču
na domače pokopališče. Tudi
še vem, kako mi je bilo hudo,
ko sem zagledala rakev, katero
so prinesli, in ko smo se poslo-
vili zadnjič od ljubljene mami-
ce. Dasi sem tedaj bila še mla-
da in majhna, mi je vse ostalo
v tako živem spominu in vse vi-
dim še sedaj pred svojimi očmi,
kakor bi se sedaj godilo, kako
se vije pogreb proti pokopali-
šču. In poslušam zvonove, ki
tako žalostno brne. Tudi črtim,
kako hudo nam je bilo vsem,
ko so mamco, naše najdražje,
polagali v globoko jamo, kako
sem se oklepala mrzlega želez-
nega križa, da so me komaj od
njega odtrgali, ker se nisem ho-
tela ločiti od ljubljene mamice.
Ko smo se od pogreba vrnili
domov, sem vse hotela pregle-
dati, da morda vendar kje naj-
dem dobro mamico, a zastonj.
Nikjer več je ni bilo in v žalo-
sti in dolgočasu so mi potekali
dnevi, in ker sem ravno tisto
leto pričela hoditi v šolo, mi je
bilo še hušje, ker ni bilo nje, da
bi me blagoslavljal. Kako so
bile druge moje tovarišice vese-
le, ker so imele svoje mamice,
meni se je pa zdelo, da sem
manj vredna kakor one. Pa
sem vse to potožila stari ženi-
ci, ki je bila pri nas na stare-

vanju in mi je rekla, da samo
dobre mamice umrejo, jaz pa,
da moram še živeti. In tako sem
živela vedno v mislih na mami-
co. — Ko se oče ni mogel sam
ukvarjati z gospodarstvom in
gospodinjstvom, je poiskal dru-
go mater. Tega vam pa, dragi
čitatelji, ne morem popisati,
kakšno je bilo življenje od se-
daj naprej, ker vas nočem žaliti
in radi tega mi je moja mamica
še bolj ostala v spominu, kate-
ro sem najbolj pogrešala ob
nedeljah in praznikih, ker me
je ona vselej vzela v cerkev.
Bila je cerkvena pevka in jaz
sem stala poleg nje, ko je ho-
dila na cerkveni kor prepevati,
dokler je ni bolezen vrgla na
posteljo. Še sedaj jo slišim, ka-
ko si je še doma na postelji la-
žala bolečine z lepo pesmico.
Tudi jaz sem jo večkrat nade-
govala, da mi je zapela zlasti
tisto lepo pesem “Vse mine”,
katero je ona tako rada pela.

Ker ni bilo nje, je oče prevzel
njeno težavno delo, da nas je
učil svete vere. Od mamice sem
se naučila komaj par majhnih
molitvic, katere so mi še vedno
ostale v spominu. — Ko sem
odhajala v tujino, ni bilo nje,
da bi me blagoslovila, je pa oče
rekel, naj nikdar ne pozabim
Boga in sv. vere. — Koliko raz-
očaranje me je objelo, ko sem
prišla v novo domovino v Ame-
riko, katero sem si poprej vse
drugače predstavljala. Vedno
sem mislila, da imajo cerkve,
kakor pri nas v domovini, pa je
bilo vse tako divje. Kar sapa
mi je zaprlo, ko sem vprašala
sestro, kje “da je cerkev in če
imajo vsaki dan sv. mašo. Ko
se mi je sestra nasmehnila in
rekla, da tukaj ni cerkve, da
pa je ena pet milj daleč, kjer je
sv. maša samo enkrat na mesec.
Prav gotovo, da mi je bilo te-
žko, še posebno težko, ker smo
živeli doma poleg cerkve. Pa
sem se morala tudi v to živjeti
in vesela sem bila, da sem do-
bila dovoljenje, da sem mogla
k sv. maši, pa če tudi je bilo da-
leč. Hudo je bilo tudi to, ker
g. župnik, ki je tam maševal,
ni bil Slovenec, temveč Poljak
po narodnosti. Bil je sicer do-
ber za nas Slovence, in to nas
je tolažilo, — saj tudi njega že
krije črna zemlja, — Bog mu
daj večni mir.

To so torej spomini moje
mladosti, ki ni bila postlana s
cveticami in ki se ni dolgo ča-
sa greda na materinem srcu. Le-
pi so pa vseeno ti spomini, ker
so spomini na mojo mater in na
na domovino, katero ne vem, če
jo bom še kdaj videla. Goto-
vo je, da si želim videti vsaj še
očeta, ki še živi in je že prav
prileten. Pa na materin grob bi
tudi še enkrat rada pokleknila
in tam zmolila par očenašev za
mir in pokoj njene duše in duše
vseh umrlih. — Zato pa, dra-
ge hčerke, katere imate še svo-
je matere, poslušajte jih in u-
bogajte ter jih spoštujte in jim
pomagajte. To bo vašim mate-
ram v veliko zadoščenje, vam
pa nekaj v prijeten spomin.
Zapomnite si tudi to, da mate-
rinega truda ne boste nikdar



Vsak v svoji časti — Če po-
iščeš na nekem starem sodišču
določen prostor, najdeš tri ka-
bine. Na vratih prve čitaš na-
pis: Višji uradniki, na drugih:
Srednji uradniki in na tretjih
vratih končno Možje.

Časnikarsko poročilo — Bo-
gatega moža so našli v nje-
govem stanovanju umorjenega.
Lokalni list je poročal o tem
med drugim sledeče: Za srečo
je bil umorjenec deponiral de-
nar in dragocenosti v banki, ta-
ko da ni utrpel večje gmotne
škode.

Smešno — V neko prodajal-
no pride kupovalec. Medtem ko
se pogovarja s trgovcem zagle-
da njegovo mačko in vzklikne:
Pri moji veri, imate takšno mač-
ko kakor jaz, samo da je malo
manjša in druge barve!

Hotel je prav povedati — Na
nekem zborovanju, ki se je pred
kratkim vršilo tu, je neki govor-
nik s sledečimi besedami pari-
ral medklice: Če bi smešnost
mogla ubijati, bi bili vi najbolj
ubiti ljudje, kar jih teče po sve-
tu.

O te ženske! — Iz kopalnice
se začuje čudno praskanje, po-
tem pa krepka kletvica.
— Kaj pa je? se začudi žena
in odpre vrata.

— Prokleta britev, danes
sploh ne reže!
— Ne boji no smešen, saj
vendar tvoje kocine niso trše od
linoleja.

Gospodinja in najemnik. —
Dejali ste, da oddajate sobo s
kopalnico. Sobo ste mi pokazali,
zdaj bi pa rad vedel, kje je ko-
palnica.

— Kopalnica je pa pri moji
sestri, ki stanuje na oni strani
ulice.

On in ona — Ona vzame s se-
boj štiri velike kovčge, tri roč-
ne in 14 šketal za klobuke, a vse
mora nositi on. Ves prepoten
pride na kolodvor in vzdihne:
O, zakaj nisva vzela s seboj še
klavirja!

— Samo brez ironije, prosim.
— Ironija? Niti najmanj. Na
klavirju sem namreč pozabil
vozne listke.

Zakaj pa ne? — Čujte, gos-
pod, vi imate moj dežnik.
Že mogoče. Kupil sem ga v
zastavljalnici.

Pomni, da katoliški časopis
stoji za tvoje ideale v strelnih
jarkih.

poplačale. — Vam, draga in
nepozabna mamica, sem posve-
tila te vrstice, ki že 37 let po-
čivate v hladni zemlji, ker se
vas še vedno tako živo spomi-
njam. Vaša hčerka J. R.

TARZAN GRE PO ZLATO V OPAR.

(61)

(Metropolitan Newspaper Service)

Napisal: EDGAR RICE BURROUGHS



Gorilski samca, ki sta po Tarzanovem navodilu
obkleda arabsko obliko sta na enkrat skočila
akupaj. Razposajeni Chuik se namreč še vedno
dražil starega Toglata in ma je potegnil arabsko
pokrivalo naprej preko oči, da slednji ni
ničesar videl. Taglat je zdaj vedel, da to ne po-
meni lovenje muhi, pač pa, da je napaden in da
ga je napadel Chuik. Škočil je ves razburjen in
zgrabil Chuika za vrat. Tarzan je moral posre-
dovati.



Par minut je vzel, da ju je zopet pomiril.
Tarzan je bil navajen takih spopadov med an-
tropidi. Navadno si gorile v takih spopadih po-
pušajo nekaj diake in zopet zavladajo mir. Tudi
to pot je bilo tako. Samca sta ubogala Tarzana
in sta počenila za nekaj časa vsak na svojo ve-
jo h kratkemu počitku. Tarzan pa je opazoval
in proučeval, kako naj izvede napad. Končno
se šli do ograje, katero je Tarzan na tihem pre-
skočil.



Gorilski samca pa je nazaj pomiril svo-
jo dolgo sulico, po kateri sta splezala preko o-
graje. Noč je zagrinjala pokrajino s svojo o-
mo in trojica Tarzan in gorilski samca je na
tihu stopnila med kabinami in šotori v arabs-
kem naselju. Vsi trije so imeli posebni naravi
družinski dar vonja, da so ljudi zaduhali že na
daleč. Tarzan je kimal zadaj kabino, v kateri
je bila Ivana Clayton, njegova žena. Natih jo
dal direktno obema.



gorilskima samcem. Objubil je njima,
da bota dobila po tem činu obilno dobre hrane
in samca sta od hrapenja po hrani kar cmak-
nala z jesnikom. Tarzan tu je peljal proti kabini
Ahmed Zeka samega. Neki mimoidoči Arab ju
je opazil, toda, ker so bili vsi oblečeni po arabs-
ko se ni zmenil za nje, misleč da so kaki A-
rabi. V kabini je imel Ahmed Zek ravno neko
razgovorjanje z njegovimi zaupniki. Zuhaj je
prisluškoval Tarzan.

POGLEJTE NA DATUM

POLEG VAŠEGA NASLOVA NA LISTU!

Ako je poleg vašega imena številka
“10-32”, je to znamenje, da se je vam
iztekla naročnina. Pri pošiljanju na-
ročnine se poslužite spodnjega kupo-
na. Obnovite naročnino čimprej, ker
izdajanje lista je v zvezi z velikimi
stroški.

AMERIKANSKI SLOVENEČ

1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošiljam svoto \$..... za obno-
vitev moje naročnine za “Amer. Slovence”.

Ime _____
Naslov _____
Mesto _____

Lz življenja in sveta.

DATELJI, ŽIVILJENJE PUŠČAVE

Vsi poznamo male okrasne palme, ki imajo v Afriki pod vročimi solnčnimi žarki velike sestre. Najlepše palme, ki so včasih visoke 60-100 čevljev, rastejo v afriških puščavah v oazah. Da morejo uspevati kar iz puščavskega peska tako visoka drevesa, povzroči talna voda, ki namaka izžgani puščavski pesek. Sicer je voda večinoma slana in včasih se v okolici oaz lesketa ves pesek od samih drobnih solnih zrn. Vendar uspevajo palme tudi v slanih tleh. Navadno rastejo v skupinah po 20—30 dreves. Na visokem in vitkem deblu ni nobenega lista. Pač pa se v globokih zarezah poznajo letnice. Vsako leto namreč listje odpade in tako nastajajo vpravi valovita debela. Kolikor let je palma stara, toliko valov naštejemo na deblu. Na vrhu debela pa se palma šele razraste. Mogočen šop 9-13 čevljev je njena glava. Navadno ima palma 60-80 takih listov.

V oazah uspevajo palme dobro in včasih najdemo v večjih oazah prave gozdove palm, kjer je več tisoč debel. Kljub temu, da palme lepo uspevajo, raste iz peščenih tal kvečjemu še kaka žitarica. Drugega zelenja tudi oaze ne poznajo, vendar ga tudi ne potrebujejo. Prebivalci oaz so zadovoljni s tem, kar jim je dala narava in žive v resnici le od palm. Vse, kar rabijo za življenje, jim rodijo palme. Tako uporabljajo že pogankje in mladice palm kot sočno zelenjavo. Posušene in zmlete mladice pa dajo prav dobro moko. Žilavi les palminega debela porabljajo za orodje, hlode, sedla in kurivo. Dolge liste spletajo v preproge, iz močnih vlaken vijajo vrvi. Te vrvi so znane na vseh obalah Afrike. Celo v morski vodi vzdrže mnogo bolje, kakor najmočnejše konopnene vrvi. Domačini Arabci pa pridelujejo izredno tanka nitkasta vlakna, katera obeljena in pobarvana uporabljajo za tkanje blaga. Najbolj slabe in neoporne liste pa porabljajo za pokrivanje svojih koč in z njimi ograjajo svoje borne njivice, da jih tako zavarujejo pred puščavskim peskom.

V poletju pa nakloni palma Arabcem svoje najlahtnejše darove. Od julija do oktobra traja žetev dateljev. Arabci goje mnogo različnih vrst dateljev. Najbolj slabe in neoporne liste pa porabljajo za pokrivanje svojih koč in z njimi ograjajo svoje borne njivice, da jih tako zavarujejo pred puščavskim peskom.

INSULLOV SIN



Samuel Insull, Jr., katerega oče se trudijo ameriške oblasti, da ga dobe domov iz Grčije, kamor se je zatekel.

Isto okrog 115 funtov dateljev. Je to malo. Še manj pa, če pomislimo, da predstavlja teh 115 funtov vrednost 80c. In vendar je ta malenkostna vsota za tamošnje kraje premoženje. Če ima le eno samo palmo, more od nje živeti. Ne samo on, od nje žive z njim njegovi otroci in vnuki, zakaj palma rodi celih 100 let od 10 leta starosti naprej.

Ko se začne žetev dateljev, oživi vsa puščava. Dolge karavane kamel romajo od oaze do oaze in otovorjene kamele prenašajo datelje na tržišča. Tudi kamela živi od palme, vendar ima tudi palma koristi od kamele. Gnoj od kamel je edino gnojilo, s katerim gnoje Arabci sicer nerodovitno zemljo, iz katere rastejo palme. Slabi in nezreli odpadli datelji so najboljše slaščice za kamele. Celo kof kamen trde koščice dateljev pojedo kamele kot najboljšo kremo. V gospodarstvu Arabcev pa so datelji pravo menjalno sredstvo. Kar je pri nas papirnat denar, to so pri njih datelji. Z datelji se plačujejo kazni in davki. Ker je radi davkov treba javiti število dateljevih palm, je razumljivo, da Arabci precej dreves utaje in zato je oficijelno število dateljevih palm mnogo premajhno.

Ce je datelj kruh in krompir Arabca, tedaj je boha njegov tekoči kruh. Iz sladkih dateljev stisnejo sladko tekočino, katero prevreto žgo, kakor pri nas žganje. Tudi Arabci, mohamedanci, kljub prepovedi uživanja alkohola kaj radi pijejo to žganje. Bogataši pa, ki imajo mnogo palm, pa si privoščijo bolj dragoceno pijačo. Takrat, ko gre največ sokov po palminem deblu, navrtajo deblo v bližini tal in vtaknejo v luknjo votlo bambusovo palico. Dve do tri galone mlečnate tekočine steče vsak dan po tej cevki iz debela v spodaj nastavljeno posodo. Kakih 8-10 galon te sladke opojne pijače lahko pridelajo Arabci iz enega drevesa. Pijača se imenuje lekbi — palmino vino. Če pustijo teči sok 10 dni, se palma posuši. Navrtana palma pa tudi, če se ne posuši, za tisto leto ne rodi.

Vendar vse te dobrate ne padejo Arabcem — kar na krožnik. Palma zahteva nego in mnogo truda. Znano je, da se moška in ženska palmina drevesa. Le ženske palme rodijo datelje, dočim obe vrsti palm cvetita. Cvetje moških palm je potrebno za oplojevanje ženskih cvetov. Pri nas oplojajo cvetje čebele in veter. Na veter se Arabci ne zanesejo, čebel pa

COOLIDGE NA POGREBU



Bivši predsednik Coolidge se vidi na sliki, ko se je nedavno udeležil pogreba nekega svojega prijatelja v New Yorku, pri čemer je bil častni nosilec krste. Na levo stran Coolidgea je predsednik Columbia univerze, dr. N. M. Butler.

GUVERNER ROOSEVELT ODLIKOVAN OD KATOL. MLADENIČEV



Slika prikazuje skupino katoliških mladeničev v Hyde Parku, N. Y., kjer je Rev. Kilian J. Hennrich, O.M. CAP., načelnik Ameriške katoliške mladeniške brigade, podelil guvernerju Rooseveltu, predsedniškemu kandidatu demokratske stranke najvišje odlikovanje imenovane organizacije, takozvano Zvezdo "Pro Juventute" z vencem. Načelnik Rev. Hennrich se je guv. Rooseveltu v toplih besedah zahvalil za njegovo pomoč in sodelovanje za podpiranje revne mladine, ki želi do izobrazbe. Guv. Roosevelt se je ginjen zahvalil za priznanje in izredno odlikovanje od te vrle katoliške mladine.

nimajo. Tudi bi morali, če bi oplojevanje prepustili vetru, nasaditi mnogo več moških palm kakor sicer. Zato pa raje opravljajo to delo sami. Na 20-30 ženskih palm imajo po eno moško palmo. Moški cvet je dolg nekaj nad 6 čevljev in la-tast. Ta cvet razrežejo in delavec spleza na visoko žensko palmo in preveže lat nad ženskim svetom. To delo je težko, zlasti še zato, ker ženska palma ne vzcvete naenkrat, ampak poganja cvetove zaporedoma. Ker je ženski cvet kakor velik grozd, je jasno, da z enim samim delom moškega cveta delavec oploji velikanski kobil dateljevih cvetov. — Ko pa datelji čozorijo, se zopet začne plezanje na palme. Dolge verige dateljev mora delavec previdno odtrgati in prnesti z visoke palme na tla. Vendar Arabci to delo kaj radi opravljajo, saj so palme edine, ki jih žive.

PREDPOTOPNE NAJDBE

Kraj Starunia v vzhodnih Karpatih leži v miocenskem ozemlju, ki vsebuje mnogo ozerit ali zemeljskega voska. Pri izkopavanju te rudnine so že l. 1907 našli na ostanke velikega mamuta in na dobro s kožo in dlakami ohranjen del predpotopnega nosoroga. Čudno pa je bilo, da so našli te ostanke starih živalskih oblik med ostanki žuželk in rastlin, ki se povsem skladajo z današnjo favno in floro v teh krajih.

Da bi pojasnili to protislovje, so začeli v zadnjem času znova raziskovati ozemlje in so v 18 m globokem rovu ponovno našli na ostanke najstarejših živalskih in rastlinskih vrst ter človeško orodje. O vsem tem so ugotovi-

li, da je prišlo v zemljo komaj pred 70 leti in tako so popravili težko znanstveno zmoto.

Nekoliko metrov od rova, kjer so pred leti našli mamuta, pa so odkrili dva nosoroga, samico in samca. Posebno samica je bila dobro ohranjena, celi deli kože so ostali na njej, da so jo mogli potem nagačiti. Od drugega nosoroga se je ohranilo samo okostje, to bržkone zaradi tega, ker je ležal v nekoliko drugačni zemlji, ki je pospeševala razkroj. Zanimivo pa je to, da so našli okoli obeh živali ostanke najrazličnejših rastlin, ki so danes sestavna flora severnih tundr. To dokazuje, da živali niso živele v pokličinah, ki bi bile podobne da-

našnjim, temveč v pravi tundri z bogatim rastlinstvom, in sicer v dolinah, ki jih je gorovje ščitilo pred mrzlimi severnimi vetrovi.

VAS STOLETNIH STARČKOV

V piemontskih gorah v Italiji, ki imajo sicer precej ostro in viharno podnebje, leži vas Celio. Pred nekaj tedni je v tej vasi praznovalo pet starčkov stoletnico svojega življenja. Daniso samo ti starčki tako srečni, da so ućakali tako redko starost. Poleg njih živi v tej vasi še 33 starčkov, ki so stari nad 90 let. Kljub starosti so vsi ti starčki telesno in duševno zdravi in v krepi. Vsaćani so vsi precej ubožni in ne jedo mnogo.

Naznanilo in zahvala.

S tužnim srcem naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nam je dne 13. septembra v Willard, Wis. v starosti 70 let, preminul naš ljubljani soprog in oče,

Peter Zell, Sr.

Pokojni je bil rojen v vasi Zallog pri Škofji Loki. Spadal je k društvu sv. Družine, KSKJ, v Willard, Wis.

Dolžnost nas veže, da se v prvi vrsti zahvalimo pogrebniemu zavodu Schiller Bros. v Greenwood, Wis., ker sta vse tako lepo uredila in prepeljala truplo pokojnega v Chicago. Pokojnika je ležalo en večer v hiši žalosti v Willardu. Lepo se zahvalimo vsem, ki so ga prišli kropiti, katerih je bilo lepo število iz Willard, Gorman in Tioze. Lepa hvala gre tajniku, Mr. L. Peruseku, kateri je molil rožni venec ob krsti in preskrbel nosilce krste. Lepa hvala tudi nosilec krste.

Zahvaljujem se tudi za cvetice, katere so prinesle Mrs. Zupanc, Mrs. Petkovsek, Mrs. Pekol, Mrs. Rovtar, Mrs. Bukovec in Mrs. Rakovec. Lepa hvala gre tudi zetu Joseph Baskovec in njegovi družini, ker so nam pomagali v vsakem oziru. Hvala tudi tistim, ki so čuli celo noč pri krsti pokojnega; ti so bili: Joseph Baskovec, Anton Trunkel, Frank Urban in Frank Lovrina.

Sv. mašo zadušnico so opravili častiti gospod župnik, Rev. John Novak, dne 16. sept. ob pol devetih. Iskrena njim hvala za opravljene cerkvene obrede, kakor tudi za ganljivi govor v cerkvi ob krsti pokojnega. Po sv. maši smo prepeljali truplo v Chicago v pogrebni zavod Mr. Louis Zefran, kjer je ležalo truplo eno noč, da so vsi sorodniki in prijatelji imeli priliko, še enkrat videti našega dragega pokojnega.

Dolžnost nas veže, da se prav lepo zahvalimo Mr. John Stajerju, ki je pripeljal mojo sestro, Mrs. Starc, in hčer pokojnega iz Chicago, da so nam pomagale vse urediti v Willardu, in potem nas je zopet sem pripeljal v Chicago. Lepa hvala celi Stajerjevi družini za vse, kar so za nas storili. Hvala lepa pogrebniku Mr. Louis Zefranu za ves trud in požrtvovalnost, ker je vse tako lepo uredil in nam dal kapelo na razpolago.

Hvala vsem darovalcem vencev, kateri so: Mrs. Anna Asić, družina Starc, družina Baskovec, družina Štayer in družina Stefanc. Lepa hvala tudi vsem, kateri so darovali za sv. mašo zadušnico, namreč Mr. in Mrs. A. Čučnik za tri; družini Starc za dve; Mrs. Anna Asić, družini J. Čerjanec, družini Roblek, Miss Mary Janesch, družini Mr. Kaučič, družini John Mladič, družini Peter Kure, Mrs. Jennie Medžovec, Mrs. Katherine Logar in Mrs. Mihelić. Lepa hvala tudi Mrs. Anna Asić, katere stric je bil pokojni, za vso pomoč. Hvala lepa tudi moji sestri iz South Chicago, Mrs. Gorenc, in njeni celi družini, ker so se vsi udeležili pogreba. Hvala lepa tudi nosilec krste in njim, ki so čuli celo noč ob krsti pokojnega, katera sta moja svaka Mr. John Starc in Mr. Frank Gorenc. Hvala lepa tudi vsem, ki so se udeležili pogreba.

Iskrena hvala tudi gre častitemu gospodu župniku cerkve sv. Štefana v Chicago, Aleksandru Urankarju, kateri so prišli blagoslovit truplo pokojnega, predno je bilo odpeljana v cerkev, in kateri so opravili sv. mašo zadušnico 17. sept. ob 10. uri zjutraj v cerkvi sv. Štefana in tudi spremili pokojnega na Resurrection pokopališče. Lepa hvala tudi Mr. Leo Mladiču, ki je molil rožni venec ob krsti pokojnega.

Iskreno se zahvaljujemo še enkrat vsem skupaj za vse, kar ste za nas naredili v teh žalostnih urah. Lepa hvala tudi K. S. K. Jednoti za tako hitro izplačano posmrtnino. Pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Zaljujoči ostali:

KATHERINE ZELL, zaljujoča soproga;
PETER, sin; FRANCES in ANNA, hčere.

Chicago, Ill., 25. okt. 1932.

Večina od njih ni še nikdar videla kakega večjega mesta. Modernih iznajdb, kakor kina in radia, razen iz pripovedovanja ljudi ne poznajo. Kako je to, da so ljudje v teh skromnih razmerah ućakali tako častljivo starost. Italijanski zdravnik Umberto Gabbi se je več let zanimal za vzroke, ki podaljšujejo prebivalcem te vasi življenje. Ugotovil je sledeče: Vsi prebivalci so preprosti ljudje, ki že radi revščine ne morejo dobro in mnogo jesti. Jedo večinoma le rastlinsko hrano in ker mnogo delajo, tudi zelo malo spe. Alkohol skoraj ne poznajo in le ob največjih praznikih je pri njih tudi malo vina na mizi. — Nihče od njih ne kadi, nihče se ne briga za politiko. Dober zrak da najbrže svoje in mirno življenje brez razburjanja jim ne uniči živcev in skvari zdravja kakor človeku iz mesta.

KAKO SE JE OTROK MAŠČEVAL

V občini Sv. Valentin blizu Linca v Avstriji se je odigrala nenavadna otroška drama. V hiši delavca Geiblingerja sta se sprla dva brata, osemletni Jožef in triletni Janezek. Starejši brat je vzel mlajšemu lesenega konjička. Janezek je zahteval igračo nazaj, Jožef pa mu je namestu konjička prisolil klofuto. To je Janezka tako razjarilo, da se je po prstih splazil v kuhinjo, vzel kuhinjski nož, tekel z njim v sobo in pornil rezilo bratu do vratu v trebuh.

Starejši brat je začel obupno vpiti na pomoč. Prihitali so sosedje in poklicali zdravnika, ki je dal otroka prepeljati v bolnišnico, kjer so mu s hitro operacijo oteili življenje. Ko so malega Janezka vprašali, čemu je zabodel brata, je rekel, da ga je hotel samo malo zaklati, ker mu je ponovno vzel igračo in mu še vedno dal kakšno po hrbtu.

IZVOR NADARJENCEV

Čestokrat beremo razprave, da nadarjenci izumirajo, ker kažejo višje družbene plasti čedanje nižje število rojstev. Ta trditev bi bila upravičena, če bi nadarjenci izvirali samo iz teh plasti, znano pa je, da izhaja elita kakšnega naroda po pretežni večini iz srednjega, kmečkega in delavskega sloja. Tako so to vprašanje statistično preiskali pred kratkim za 3000 čeških Nemcev, ki so v svojem življenju zavzeli odlična mesta. 70 odst. njihovih očetov je bilo revnih, 5,6 odst. jih je izšlo iz kmečkega stanu, 14 odst. iz malih obrtnikov, 6,5 odst. iz trgovskega stanu, 2 odst. iz družin vseučiliških profesorjev itd.

SIRITE AMER. SLOVENCE!

DR. ALLAN J. HRUBY

Specijalist za pljučne in srčne bolezni

Tel. Rockwell 3364
Stanovanje: 1130 No. Lorel Ave.
Tel. Austin 2376, Chicago
Urad: 3335 West 26th Street
Uradne ure: 5 do 9 zveč razen sredj. sredah 9 do 11 dop.; ob sobotah do 4 pop.

Jacob Gerend Furniture Co.

704-706 West 8th Street, Sheboygan, Wis.

Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po zmernih cenah.

Telefon: 377-J — 4080-W.

KADAR POTREBUJETE BANČNO POSTREŽBO,

Vam je naša na razpolago. Kadar želite vložiti denar, kupiti denarno nakaznico, preskrbeti si Travelers' check, najeti varnostno shrambo, ali potrebujete nasvetov v finančnih zadevah, Vam bodo naši uradniki in uslužbenci nudili vpludno postrežbo.

Merchants & Miners Bank

Calumet, Michigan
DVE PRIROČNI PODRUŽNICI
Hecla Street, Laurium Sixth Street, Calumet

Kmečki punt

AVGUST ŠENOA:

Poslovenil Joža Glonar

"Mama, mama! Kruha nam daj! Kruha! Lačni smo." Solza je privrela ženi iz očesa. "Počakajte," je zaklicala Kata, "ravno sem ga dala v peč."

"Oho!" se je izza meje pokazalo grčasto lice Gušetičev, "Vi imate kruh v peč? Ej, vidi se, kaj je gospoda! Samo pazite, da vam sosedje ne podrejo peči!"

"Kruha, da!" je kmetica s solzami odvrnila, "iz mekin in hrastove skorje! Ali je to, Bog mi odpusti ta greh, božji dar? In otrokom ga moram dati po malih kosih, da mi ne poginejo na tem kamenju."

"Jaz pa sem, glejte, bolj pameten je odvrnil Gušetič, in se živim z žganjico. Res sem jo v Zagrebu ukrad, toda, ali glad vpraša, kje je moka rastla? Vi ste še srečni, ker bi se kje drugje ljudje za mekinje pobili. Čujte! Čujte!" V tem trenutku se je v jutranjem zraku oglasil tanki glas mrtvaškega zvonca in črez nekaj časa so se za mejo pokazali štirje kmetje, ki so nosili s črnim suknom pokrito trugo.

"Koga nesete?" je zaklical Gušetič? "Bistričko nesemo, ta je danes že tretja, večeraj pa jih je bilo osem," je odgovoril kmet. "Kaj pa ji je bilo?"

"To, kar vsem manjka," je odgovoril kmet, "ni imela kaj griziti. Večera ji je prinesel mož iz Štajerske hlebec kruha, deset ur daleč je šel ponj, ona je vsega do mrvice snedla in bila mrtva."

"Na zdravje!" se je nasmejal Gušetič, "danes sta pri nas samo dva sita, Tahi na Susjedu in črv v grobu. Toda — mi se bomo povabili v goste. Zbogom, botra Kata! Da, res, recite Jani, naj se pazi, Peter Bošnjak se mota okoli nje, kakor kragulj okoli piščeta. Vem, da je poštena, toda Bošnjaku je bil za botra sam hudič, če ne Tahi. Lahko bi se zgodilo kaj hudega. Z Bogom!"

"Ne bojim se za Jano, boter! Z Bogom!" je odvrnila Kata in stopila v hišo.

V vas je na konju prihitel Peter Bošnjak z dvema človekoma, ki sta vsak na povodu vodila jato lovske psov. Pred hišo župana Ivana Horvata so se ustavili, psi pa so začeli skakati, lajati in tuliti.

"Kje je župan?" je zaklical sluga s konja. Pred vrata je stopil gospodar.

"Ali si nabral po vasi hrane za lovske pse?" se je zadel Peter.

"Za pet ran božjih!" je župan sklenil roke, "kaj nam vodite te čucke sem, ko že sami gladu umiramo? Saj smo jih danes že troje pokopali."

"Kaj to briga mene?" se je zasmejal sluga, "meni ni treba skrbeti za vas, ampak za gospodarjeve pse. Tako je zapoved, da morate pse nakrmili, jaz ne vprašam, kje boste vzeli."

"Toda kje naj vzamemo, če sami hrastovo skorjo glodamo?"

"Poznam jaz vas falote. Ali vam ne nosi vaš pop iz Zagreba kruha, ali vam ga ne daje gospa Marta iz Mokrice. Dajte hrano za pse!"

"Da, župnik nam daje nekaj kruha, da ga razdelim med bolnike."

"Daj hrano! Naprej, fanta, v bajto!" je zaklical Bošnjak in ošinil župana z bičem preko glave. Možakarja sta vdrla v hišo in črez nekaj časa prinesla košarico s črnim kruhom.

"Aha! Vidiš ti, lopov! Dajte sem košaro! Husa!" je zaklical Bošnjak, prelomil vsak hlebec na dvoje in začel kruh metati med pse, ki so besno poskakovali okoli konj, "husa! Da bi vam dišalo. Ha! Ha! Grizite, glodajte! Zdaj vas je tudi pop enkrat nakrmil!"

Psi so se renčeli trgali za kruh, stokajoč si je župan brisal ranjeno lice. Dalje v stran pa so stali vaščani, ženske, otroci, starci, suhi, ble-di, z odprtimi usti. Njih krvave oči so bulile v pasjo gostijo, krvave oči, ki so jim hotele skočiti iz jam. Psi renčijo in žvečejo, mrtvaško zvonce cinka. Peter pa kriči svoj "Husa! Husa!"

"Duhovni oče," je rekel Babiču Gubec, se-deč za mizo preprostega župnišča, dočim je Ili-ja s prekrižanimi rokami stal pri oknu, "tako ne gre več dalje! Ne, gospoda nas s svojo pravi-co ne bo več goljufala. Pravice ni več na svetu. Po vašem nasvetu smo nekaj časa ča-kali, toda sedaj je mera polna. Duša nam je na jeziku, kri nam je stopila v glavo in če ne vzdignemo o pravem času rok, nam bo ta stara pijavka na Susjedu izpila še zadnjo kapljico in naše roke bodo preslabe, da bi porinile nož v Tahoovo srce. Gospoda pravi, da nismo ljudje. Dobro. Dokazali jim bomo, da smo, da to zav-rženo kmečko srce nosi v sebi prav toliko krvi kakor velikaško; dokazali jim bomo, da nismo zveri. Da, duhovni oče, treba vam je vedeti, da se bo v imenu našega kralja vse vzdignilo na Susjed. Ne zaradi krvi, ampak zaradi pravice se bo vzdignil kmet, ne da kolje gospodo, ampak da reši svoje pošteno življenje."

"Otroci moji," je pripomnil župnik blago in položil roko na Gubčovo ramo; "poslušajte, za-kaj sem vas poklical. Potrpite!"

"Potrpiti!" je planil Ilija po konci. "Doklej pa še, častiti gospod? Goli smo, nesrečni. Ali ne vidite, kako ljudje od gladi padajo? Gospo-ske kašče so polne, mi pa glodamo skorje in mo-ramo krmiti gosposke pse, in če kaka psica po-gine, jo mora kmet plačati. Gosposki kozolci so polni, pri nas je komaj kakšna betva krme, mi pa moramo gosposko živino krmiti in če ka-ko živinčje pogine, ga moramo mi plačati."

"In čujte dalje," je nadaljeval Gubec, "kaj se je pri nas zgodilo? Tahu se je pokvarilo tisoč veder vina. Niti za jesih ni. Naše do-bro vino nam je vzelo. Naenkrat pa je razgla-sil po celem okraju, da nam hoče dati vina in da naj pridemo s sodi na Stubico; in on je po-točil ljudem onih tisoč veder vina in ukazal, da mora vsak za vsako vedro v osmih dneh plačati tri zlate. Gospod za mlako tri zlate, ko se za dobro vino plača samo eden! Ljudje so po-besneli, razlili Tahoovo mlakuzo in niso plačali. Tedaj pa so prišli Tahoovi krvniki. Za vino so vzeli kmetom govedo, konje, drobnico, vse, vse. Tako se je Tahi sam plačal. Nekateri vasi so se spuntale. Prišli so nad njih s kolci, biči in vešali. Oh, čemu molimo k Bogu? Čemu nas je mati rodila? Čemu tlačimo to zemljo? In slu-žimo njemu, ki nam trga srce iz prs? Ne, sto-krat ne! Če ima pes zobe, maček kremplje, krokar kljun, da se brani: — imamo mi roke, trde kmečke roke, imamo več ko pes, maček in krokar, imamo pamet kakor gospoda, dušo in srce kakor gospoda, in tudi naš kmečki rod je starejši ko gosposki, saj je bil naš prvi oče A-dam tudi kmet. Ne bomo v čredah hiteli pod sekire kakor govedo. Trpeli smo, molili, obupa-vali, pa smo tudi mislili in v mislih sablje bru-sili. Vsi bomo kakor en zamah, en grom, ena strela. Temu hudiču ne maramo več služiti, pohodili ga bomo, toda samo njega; ljudje smo, kristjani, ki bi radi imeli mirno življenje. Po-trkali smo pri sodnji — pa nas je Tahi oplenil; potrkali smo pri banu — Tahi je streljal na nas; potrkali smo pri kralju — in Tahi nas je vesil; sedaj — pri sami Jezusovi krvi! — bo-mo z jekleno pestjo potrkali na božja vrata. Saj menda Bog tudi ni izgubil srca?"

Znanstvene in poučne knjige

ki jih ima v zalogi knjigarna Amerikanski Slovenec:

AJDOVSKI GRADEC, Dr. J. Tominešek	20c
AMERIKA in AMERIKANCI, Rev. J. M. Trunk	\$4.00
BRESKEV in MARELICA. Pouk kako vzgajamo in oskrbujemo	40c
DOMAČI VRT. Praktičen navod, kako ga uredimo. M. Humek	\$1.50
DOMAČI ZDRAVNIK, po naukih in izkušnjah žup-nika Kneippa	\$1.50
DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK. Fr. Duler	\$1.25
DRŽAVLJANSKI KATEKIZEM, o pravicah in dolž-nosti ameriških državljanov	25c
DUŠEVNA RAST OTROKA in MLADOSTNIKA, Dr. K. Ozwald	75c
FILOZOFIJA, Fr. Veber	\$1.50
GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, Dr. V. Šarabon	\$1.25
tično gospodinjstvo	\$1.25
GRADJANSKI KATEKIZEM, za Hrvate o pravima i dužnostima ameriških gradjana	25c
IDEJNI PREDHODNIKI, današnjega socializma in komunizma	75c
IZPOVEDI SOCIALISTA. Od socializma do duhov-ništva	60c
KAKO SI OHRANIMO LJUBO ZDRAVJE, Dr. H. Vedenik	25c
KITAJCI IN JAPONCI. Jos. Stare. Življenje in šege narodov Daljnega vzhoda	41c
KLETARSTVO. B. Kalický	\$2.00
KNJIGOVODSTVO. 2 del. Iv. Podlesnik	\$1.00
KNJIGA O ŽIVLJENJU. Aleš. Useničnik	85c
KRATKA ZGODOVINA SLOVENSKEGA SLOV-STVA. Dr. Iv. Grafenauer	\$1.00
KREK. Izbrani spisi I. zvez. Iv. Dolenc	\$1.00
LJUBAVNA in SNUBLNA PISMA	31c
MILOSRDNOST DO ŽIVALI	25c
MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji	\$1.00
NARODNO GOSPODARSKI ESEJI. Dr. A. Gosar	31c
NASVETI ZA HIŠO IN DOM. I. Majdič	75c
NAŠE GOBE. Navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob	\$1.50
NAUK O ČEBELARSTVU. Fr. Rojina	50c
OB 50 LETNICI Dr. Jan. Ev. Kreka	25c
O ČLOVEŠKEM RAZUMU. J. Locke. Znanstvena razprava	\$1.25
OD SRCA DO SRCA. Slovenskim Amerikancem v premislek	25c
OSMERO BLAGOV ali nauk o srečnem življenju	\$1.00
OSNOVNA NAVODILA ZA ZDRAVLJENJE MA-LARIJE. Dr. I. Matko	15c
GOSPODINJSTVO. S. M. Purgaj. Navodila za prak-osnovni pojmi MODERNEGA BANCNIŠTVA IN BORZNISTVA. A. Jamnik	75c
OSNUTEK SLOV. NAROD. GOSPODARSTVA. M. Brezigar	75c
OSNOVNI POJMI MEHANSKE TEHNOLOGI-JE KOVIN v zvezi tvarinoznanstvom	\$1.00
PEROTINAR. 1. in 2. letnik. Vsak po	90c
POD DOMAČIM KROVOM. Poučna knjiga o vzgoji PODKOVOSTVO. Pouk kovačem in konjerejem	75c
PODOBE IZ MISIJSKIH DEŽEL	40c
POGLEJ V NOVI SVET	15c
POLITIČNE STRANKE. Pouk o politiki	\$1.50
POLJEDELSTVO. Gospodarjem v pouk	60c
POSTNO IZRAZOSLOVJE. Nemško-slovensko. Jos. Petrič	25c
PRAKTIČEN SADJAR. Nauki za sadjerejce	\$2.00
PRAVILA ZA OLIKO. Okrajšano po knjigi o le-pem vedenju	75c
PRAVOSLOVJE. Dr. F. Grivec	45c
PRVA POMOČ. Dr. Mavr. Rus	\$1.00
RABOJEMNO PRAVO. Dr. F. Mohorič. Navodnik in zakon	45c
RAČUNAR V DINARSTVU IN KRONSKI VE-LJAVI	75c
RASTLINSKI IMENIK slovenskih dežel. Slov.-latinsko-nemški. Al. Benkovič	25c
RAZLIČNO BLAGO. A. M. Slomšek	\$1.25
REJA DOMAČIH ZAJCEV. Dr. S. Vozska	45c
SADJE V GOSPODINJSTVU. Nauk o ravnanju s sadjem, o domači uporabi in konzerviranju	75c
SADNI MOŠT ALI SADIJEVEC. Kako ga izdeluje-mo in kako z njim ravnamo	50c
SAMOZNAKI SLOVENSKE STENOGRAFIJE. A. Robida	15c
SLOVARČEK k Ovidijevim pesmim. A. Dokler	75c
SLOVENC, desetletju 1918—1928. Dr. J. Mal.	\$5.00
SLOVENC. Fr. Erjavec. Zemljepisni zgodovinski politični, kulturni, gospodarski in socialni pregled	\$1.25
SLOVENSKA KUCHARICA. S. M. Fey. Kalinšek	\$5.00
SLOVENSKA STENOGRAFIJA. F. Novak. 1. in 2. del. Vsak po	60c
SLOVENSKA STENOGRAFIČNA ČITANKA. A. Robida	95c
SLOVENSKI ŽUPANI V PRETEKLOSTI	25c
STO IZLETOV, po Gorenjskem, Dolenjskem in No-tranjskem. R. Badjura. Informativna knjiga za izletnike	\$1.45
SLOVENSKA ŽENA, v dobi narodnega preporoda	50c
SVETA RUSIJA. Dr. F. Stiele in Fr. Treseglav	45c
TRAVNIŠTVO. J. Turč. Slovenskim živinorejcem v pouk	45c
UČITELJ V BOJU PROTI ALKOHOLIZMU. Iv. Štrukelj in R. Horvat. 1. in 2. zvezek. Vsak po	45c
UVOD V FILOZOFIJO. Al. Ušeničnik. 1. in 2. zvezek. Vsak po	\$1.25
UVOD V KRŠČANSKO SOCIOLOGIJO. Dr. Al. Ušeničnik	40c
VARČNA KUCHARICA. Marija Remec. Navodila za pripravo okusnih jedil s skromnimi sredstvi	\$1.50
VINARSTVO. Andrej Žmavč	\$2.00
VLADAR. Nice. Machiacci. Lastnosti, ki naj bi jih gojila vladajoča oseba	40c
VZOR-ČLOVEK ALI OSEBNOST KOT IDEAL. Dr. J. Jeraj	50c
VZGOJNA METODA. Bl. Janeza Bosca	50c
VZORNA GOSPODINJA. Giz. Majeva	85c
ZA KRŠČANSKI SOCIJALIZEM. Pomisleki in od-govori. Dr. Gosar	50c
ZAZNAMEK OKRAJŠAV KORESPONDENČNE-GA PISMA. Fr. Novak	50c
ZBIRKA DOMAČIH ZDRAVIL, kot jih rabi slov.-narod	85c
ZDRAVILNA ZELIŠČA	35c
ZGODOVINA BREZOVŠKE ŽUPNIJE. Jos. No-vak	95c
ZGODOVINA FARE DOMŽALE. Franc Bernik	\$1.00
ZGODOVINA NOVEJŠEGA SLOV. SLOVSTVA. Iv. Grafenauer	\$1.25
ZGODOVINA SLOV. NARODA. Dr. Jos. Gruđen. 1.—6. zvezek. Vsak zvezek po	60c
ZDRAVLJE IN BOLEZEN, v domači hiši. Dr. J. Potrata	75c
ZGODOVINA UMETNOSTI PRI SLOVENCIH, HRVATIH IN SRBIH. Dr. J. Mal.	\$1.50
ZGODOVINA ŽUPNIJE SENT RUPERT na Do-lenjskem	\$1.25
ZEL IN PLEVEL. Slovar naravnega zdravilstva. F. Magister	\$2.00

O TEM IN ONEM

SKRIVNOSTI ŽUŽELK

Človeštvo še ni poznalo bolj-šega omamljajočega sredstva nego udarec z batom po glavi, ko so kresnice znale pripravljati mamilo, ki ga žrtve niso niti čutile, ko so jim ga vbriz-gavale, a je bilo vendarle tako močno, da ni moglo ničesar mo-titi globokega spanca, ki ga je povzročalo. Naši predniki še niso ukrotili niti psa, ko so mravlje že redile svoje "krave" in gojile "gobe". Davno pred človekom so čebele poznale zračenje svojih domov po meto-dah, ki jih danes rabimo v pre-mogovnikih.

Kačji pastir je s fizično pri-lagoditvijo dosegel oko s 30 ti-soč faceta, ki mu omogoča, da vlovi neznači, letéči plen. Pri poskusu so neki hrošči žive-li dve leti v zaprti steklenici brez druge hrane razen kozice, ki so jih odmetavali pri svojih spremembah. Čebele, mravlje, termiti, ose so v teku svojega razvoja spremenili svoje "kra-ljice" v stroje za leganje jajc, ki so popolnejši od vseh človeš-kih strojev. Te kraljice se o-plode le enkrat v življenju in so zato v svojem telesu razvile vrečico, v kateri ostanejo sam-čeve življenjske klice žive. — Vrečico imajo pri leganju po-mili volji odprto ali zaprto in določajo tako spol in značaj potomstva, kajti iz oplojenih jajčec se izvalijo samice itd.

Čudovit je voh mnogih žu-želk. Fabre je imel samico ve-šči, ki se je rešila zapredka nekega majskega dne. Še isto noč je priletelo 40 samcev in jo snubilo, v teku nadaljnjih 8 dni jih je prišlo še 150, in sicer so morali prispeti iz daljave več kilometrov, kajti te večše so v dotičnem kraju zelo red-ke. Fabre je skušal naval snu-bačev zavezati s tem, da je sa-mico obdal z močnimi, slabimi dišavami, toda duh samice je bil močnejši in prihajali so ved-no novi snubci. Šele ko je mla-dica samico dal v zrakotesno za-prto posodo, je prenehal dotok. Če je kakšnemu obiskovalcu odrezal tipalko, je ta tudi izgu-bil sposobnost, da bi našel sa-mico, pa čeprav je bila ta samo-meter oddaljena od njega. V ti-palkah imajo namreč žuželke organe za vohanje, mikrosko-pično majhne jamice, ki so jih našteji v eni sami tipalki neke-ga hrošča 40,000!

Če primerjamo moč žuželk z močjo človeka in njegovih tehniških pridobitev, moramo ugotoviti, da v marsičem zao-stajamo za žuželkami. Če bi na-pr. mogel kakšen skakalec do-seči to, kar doseže navadna bolha v razmerju s svojo ne-znatnostjo, tedaj bi mu morali uspeti skoki preko nebota in ne-skončnosti.

kov. Eifflov stolp, ki so ga zgradili z vsemi mogočimi stro-ji, ni razmeroma nič višji nego mravljišče, ki so ga postavile same nožice in čeljusti. Mrav-lja zmore brez napora breme, ki bi bilo, prenešeno v človeške razmere, enako teži zvrhanih tovornih vozov.

A instinkt žuželk je še večji čudež nego njih telesna prilagoditev okolici. Travnica leže svoja jajčeca v bližino gnezd nekih čebel, ki žive v zemlji. Ko se izvalijo ličinke, splezajo na cvetlice, ki jih te čebele ob-skujejo, in skačejo čebelam na hrbet. Na čebeli jezdi hrošček toliko časa, dokler ne izleže čebela svojega jajčeca na cvet-ni prah in med. Tedaj se spravi na jajčece in ga izsrka. Na-to zaspi in spi več let v celici, ki jo je ukradel čebeli. Večkrat se v tem času prebudi in vsako-krat v drugačni obliki, dokler ne zleti iz gnezda kot popolna travnica in se prične vse znova. In nihče ni živalice naučil, da mora vse to tako napraviti ra-zen temnih nagonov, ki jih je podedovala z življenjem.

Seveda tira nagon, ki je tako moder, žuželko marsikdaj v de-janja, ki se morajo nam, ra-zumnim ljudem, videti nad vse neumna. Neka vrsta gosenic ima navado, da roma od doma in proti domu v gosji vrsti po svileni nitki, ki jo izločujejo te gosenice same. Fabre je nekoč takšen roj prisilil, da je poro-mal na rob okrogle posode in je potem pretrgal nitko tam, kjer je prehajala na posodo. Celo noč je goseničja vrsta ro-mala po robu in ni našla poti ž nje. Ob zarji so bile živali vse otrple in nepremične; ko jih je solnce pogrelo, pa so se podale spet na pot po začaranem kro-gu — in tako so romale osem dni z ranjenimi nožicami in gladne. Šele deveti dan so pre-trgale vrsto in so našle še pred nočjo pot domov. Njih vedenje je bilo po našem neumno, toda če natančno pomislimo, je ven-dar velika stvar v tem in dokaz za neko količino razumnosti, da so kljub svojemu tisočletnemu nagonu, ki jih je silil v neumno ravnanje, našle same po sebi rešitev.

V kraljestvu žuželk je na mi-lijone takšnih čudežev, ki nas morajo presenečati. Tu je n.p. zajedalstvo, pojava, da ena vr-sta žuželk leže svoja ajca v telesa druge vrste: "deviško po-četje", pri katerem se narodi do sto pokolenj brez oploditve po samcih, tu je n. pr. tudi spo-sobnost za prezimovanje, ki o-mogoča nekim žuželkam celo to, da spe pol stoletja in potem znova oživijo. S takšnimi pri-meri bi lahko nadaljevali v ne-uspeti skoki preko nebota in ne-skončnosti.

DENARNE POŠILJATVE

BOŽIČNA DARILA

svojim domačim v stari kraj je bolje, da pošljete malo preje, kakor pozno zadnji teden. Čemu plačevati po-sebne stroške za brzojav? Ako pošljete pravočasno si vse to prihranite. Mi pošljamo denar v stari kraj zanesljivo in točno brez vsakega odbitka po dnevnem kurzu. Denar prinese poštar direktno na dom pre-jemnikov. Včeraj smo računali:

DINARJI:	LIRE:
100 din	\$ 1.95
250 din	\$ 4.40
500 din	\$ 8.35
1000 din	\$ 16.25
2500 din	\$ 40.00
5000 din	\$ 79.00
100 lir	\$ 5.75
200 lir	\$ 11.40
300 lir	\$ 16.60
400 lir	\$ 22.00
500 lir	\$ 27.00
1000 lir	\$ 52.75

Za izplačila v ameriških dolarjih:

Za izplačilo \$ 10.00 morate poslati	\$ 10.80
Za izplačilo \$ 20.00 morate poslati	\$ 21.00
Za izplačilo \$ 30.00 morate poslati	\$ 31.10
Za izplačilo \$ 50.00 morate poslati	\$ 51.30
Za izplačilo \$ 100.00 morate poslati	\$ 102.50

Prejemniki dobijo izplačila v dolarjih.

JOHN JERICH

1849 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

AMERIKANSKI SLOVENEK

izvršuje vsa tiskarska dela točno in po najzmernejših cenah. Mnogi so se o tem prepričali in so naši stalni odjemalci.

Društva — Trgovci — Posamezniki

dobijo v naši tiskarni vedno solidno in točno postrežbo. Priporočamo, da pred-no oddate naročilo drugam, da pišete nam po cene. Izvršujemo prestave na angleško in obratno. Za nas ni nobeno naročilo preveliko, nobeno premaio.

Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.